Beszámoló az „új” kollégium Indításáról…

Vége felé vagyunk a nyárnak, számomra ez a nyár olyan eseményeket hozott, ami egyrészt szinte felnőtt emberré változtatott, de nagyon sok olyan ismeretanyagot gyűjtöttem, amit elfelejteni soha nem lehet, de ha nemmuszáj, nem nagyon akarok emlékezni rá.

Az augusztus meleg napjait már csak pihenéssel, szórakozással töltöttem, mivel a kötelező nyári gyakorlatot már sikeresen teljesítettem.

Váratlanul levelet hozott a posta. A levél írója Balla Kálmán új kollégiumi igazgatónak mutatkozott be. Kéréssel fordult hozzám, -mint később kiderült, még tizenkét társamhoz, – hogy a nyári szünidőmből a kollégiumi közösség érdekében áldozzak fel egy hetet. Vagyis magyarul az iskolakezdés előtt menjek be a kollégiumba, mert igényt tartanak a segítségemre.

Boldogan válaszoltam egy levelezőlapon, hogy természetesen ott a helyem.

Elérkezett a várva várt nap, mehettem vissza a barátaim közé. Egy év alatt, amit együtt töltöttünk, nagyon jól összecsiszolódtunk, mivel sokkal többet voltunk együtt, mint egy laza baráti kötelékben éltünk volna. Már ismertük mindegyikünk bogarait, így nem volt nehéz szót értenünk egymással. Fizikailag is sokat erősödtünk, a munkától nem félt egyikünk sem. Nagyon vártam már, hogy megkezdődjenek lefekvés után a véget nem érő beszámolók, az élményekről, a történtekről. Szóval vártam a találkozást.

Már a vonaton is összefutottunk egy páran, mivel Almásfüzitőn át kellett szállnunk, és ott más irányokból is érkeztek társak. Kitörő örömmel üdvözöltük egymást, és megkezdődött a véget nem érő élménybeszámolók elmesélése. Szinte perceknek tűnt az óra, ami alatt Esztergomba érkeztünk. Meglepetésünkre, az Igazgató úr várt bennünket, egy lovas fogattal, mondván biztos sok a holmink, ne keljen cipelni. Ez a gesztus, még fokozta a hangulatot.

Feldobáltuk a csomagokat a kocsira, és indultunk az új kollégium felé. Az állomástól nem volt messze, mintegy nyolc- tíz percet kellett gyalogolni. Ennek örültünk is, mivel reggelenként nem kellett azt a négy kilométert megtenni, amikor iskolába mentünk.

Hamar beértünk a kerek templomhoz, mivel a kollégium a templom közvetlen szomszédságában helyezkedett el. Mondogatta út közben a direktor, hogy ne ijedjünk meg, de a honvédség csak pár napja költözött ki, hagyta el az épületeket. Lelkileg nagyjából felkészülve léptünk át a küszöbön, de az a kép, ami ott fogadott bennünket, a legmerészebb képzeletet is alulmúlta.

A viszonylag nagy udvar, a szokatlanul magas téglakerítéssel, inkább az idenlégió, vagy egy börtön benyomását keltette bennünk, mintha tegnap foglalták volna vissza az araboktól.

A temetetlen holtakon kívül ott minden volt. A direktor harsány hangon hívta fel a figyelmünket, hogy menjünk be az épületekbe is, nézzünk körül. Lelkileg felkészülve léptük át a küszöböt, de amit ott láttunk, arra nem tud egy átlag ember felkészülni. Majdnem s…gel jöttünk ki, mivel azt az irgalmatlan koszt, mocskot, amit dicső honvédaink ott hagytak, maguk után, szinte nem lehetett leírni. A valamikor volt hálóhelységekben a rengeteg szétszaggatott szalmazsák mellette a földön a kiszórt

szalma, a valamikor fehérre meszelt mocskos falak, lehangoló állapotot mutattak. A viszonylag nagy helységekben, minden felé kiöntött ételmaradék, szétdobált lerágott csontok, száraz kenyérdarabok tették felejthetetlenné a látványt. Ami ehhez a látványhoz természetesen kapcsolódott, az orrfacsaró bűz, amit hányinger nélkül nehéz volt elfogadni. Felüdülést hozott a pillanat, amikor ismét az udvaron gyülekeztünk. Most jön fiúk a meglepetés, szólt a direktor. Az előzőekben látottakon túl, gondoltuk már nagy meglepetés nem igen érhet bennünket. Gyertek utánam. Apatikusan ballagtunk utána. Végig mentünk az udvar másik oldalán álló, földszintes épület folyosóján, ahol nyitott szobaajtókon belátva, ugyan az a vigasztalan kép tárult elénk, mint a korábbi helységekben. A folyosó végén derékszögben elfordult az épület, és ott találtuk a laktanya valamikori konyháját.

Ez a helység elég nagy volt ahhoz, hogy különböző konyhafelszerelések, tűzhely, főző üst stb. helyet kapjanak benne, mindezek mellett volt egy hosszú széles asztal, ami valószínű, hogy az előkészítést szolgálta.

Ahogy beléptünk a helységbe, finom illat ütötte meg az orrunkat. Három kedves mosolyú hölgy várt bennünket talpig fehérben, ami igen nagy kontraszt volt az előzőekben látottakhoz képest. Az idősebb hölgy, aki valószínűleg a szakácsnő volt barátságosan invitált bennünket. Megjöttek az én kosztosaim, gyerünk kézmosás és üljetek az asztalhoz. Minden bizonnyal éhesek vagytok. Nagyságrendekkel javult a hangulatunk. Perceken belül felszolgálták, nagy tálakban a gulyáslevest, amiből két tányérral is ehettünk, ráadásul hús is volt benne rendesen. Amire a finom levessel végeztünk, és kezdtük úgy érezni, tele a hasunk, az egyik konyhalány kivett a tűzhelyből egy nagy tepsi igazi lekváros buktát. Az illata úgy lengte be a konyha légterét, mint nyári estén szélcsendben a rózsák illata a kertet. Nem hagytuk sokat kéretni magunkat, csúnya kifejezéssel élve bezabáltunk. A szakácsnő meg is jegyezte, igazgató úr, itt az étvággyal nem igen lesz probléma. A minden mosolyogtunk.

Miután degeszre ettük magunkat, az igazgató úr azt javasolta, menjünk át a másik udvarba, ahol ő lakott a családjával. Ez egy normális karbantartott kert volt, nyoma sem volt a másik udvaron tapasztalt rendetlenségnek. Mindenki talált magának helyet, volt, aki a pázsitra ült. Vártuk az igazgató úr mondandóját.

Elmondta, nagyon nehéz volt megszerezni ezt az épületegyüttest, mivel a katonaság nem akart lemondani róla. De a bazilikával szemben lévő valamikori kanonoklakásokból ki kellett költözni, mivel az egyház visszakövetelte magának. -Ha akkor az egyház valamit is követelhetett.- Szóval leszámítva a hatalmas felfordulást, azt meg kellett állapítani, legalább kétszer akkora helyünk lesz, mint a régi kollégiumban volt. Most az nem számított milyen állapotok uralkodnak, azért jöttünk, hogy egy hét alatt elfogadhatóvá tegyük a koszfészket. Elmondta mit, hogyan tervezett, láttuk, van logika a tervekben. Azt is elmondta, mához egy hétre érkeznek a bútorok addigra elfogadható rendet, és tisztaságot kell produkálnunk. A mai napra csak annyit kell tennetek, hogy egy kisebb szobát valamennyire hozzunk rendbe, legyen egy hely ahol pihenni, tudtok.

Nagyjából kitakarítottunk egy szobát, szalmazsákokat tömtünk meg, a csomagjainkat a szoba egyik sarkába tettük, majd elmentünk ki a városba. Közölték, hogy este hétkor vacsora, addigra legyünk otthon.

Másnap megkezdtük a takarítást. Becsületére legyen mondva a direktornak velünk együtt dolgozott, reggeltől estig. Kétfelé osztotta a brigádot, az egyik csapat hordta ki az udvarra a szemetet, a másik társaság megkezdte a falak fertőtlenítő meszelését.

Gyakorlatilag négy nap alatt minden ki volt takarítva, és egyszer lemeszelve. A takarítással nem volt probléma, de a meszelést meg kellett ismételni, mivel egy réteg nem takarta el a gyalázatot. A padlóval túl sokat nem tudtunk tenni, mivel az be volt olajozva. Valahonnan szerzett az igazgató úr friss olajat, és meszelővel ismételten átkentük, a randa fekete padlót. A későbbiekben is ezt néztük még három éven keresztül.

Hét végén jött az értesítés, másnap érkeznek a bútorok. Kíváncsian vártuk, milyen bútorokat fogunk kapni. Másnap úgy tíz óra felé meg is érkezett az első négy teherautó. Azt tudni kell az iskola az akkori Nehézipari Minisztériumhoz tartozott. Az iskola létrehozását az tette szükségessé, hogy a bányászatban beindult egy nagy arányú gépesítés, ami szükségessé tette a középszintű vezetőképzést. Az iskola profilja kimondottan a bányagépekre volt kihegyezve. Nos itt volt az alkalom, hogy két legyet üssenek egy csapásra. Felszereljenek egy kollégiumot bútorral, egyben megoldják a minisztérium bútorcseréjét. Ezeket, a dolgokat azért mondtam el, hogy érthető legyen, miért is olyan bútorokat kaptunk, amik érkeztek. A szekrények régi típusú, kétajtós masszív bútorok voltak, de a súlyuk igen nagy volt. Ezek még fából készültek, vagy negyven évvel ezelőtt.

A másik kellemetlenség a szekrények méretéből adódott. Nagy mélységüknél fogva egy sorral kevesebbet lehetett a szekrényszobában elhelyezni, ezért még a folyosókra is szekrények kerültek, az egyik oldalra. Miután a folyosók két méter szélesek voltak, abból a szekrény nyolcvan centit elfoglalt. Ha valaki kinyitotta az ajtót, nem volt könnyű közlekedni. Persze a kényszer nagyúr, kénytelenek voltunk a helyzethez alkalmazkodni. Egy nap alatt leszállították az összes szekrényt, amit mi másfél nap alatt a helyükre raktunk. Ez alatt a két nap alatt, annyit emeltünk, cipeltünk, hogy este nem volt kedvünk kimenni a városba. Vacsora után mosakodtunk, és irány a szalmazsák.

Még egy nagy tétel volt hátra, az ágyak. Jött két teherautó, felültünk a platóra és mentünk ki Esztergom-táborba, ahol a honvédség raktárbázisa volt. Ez volt az első olyan alkalom, ahol tapasztalhattuk, hogy már működött a korrumpálás intézménye.

A raktárvezető őrmester megmutatta az egyik barrakot, ahol több száz ágy volt összerakva, de egyik rosszabb volt, mint a másik. Az igazgató megkérdezte , jobbak nincsenek -e? Vakargatta a fejét a katona, hímölt -hámolt, majd közölte, nem tudja pontosan de, valahol lehet, hogy vannak jobb ágyak is, csak kicsit gondolkodnia kell. Az igazgató már tudta, meg lesz a megoldás. Kérdezte a katonát, hol lakik, van -kertes háza? Miután igennel válaszolt, felhívta a figyelmét, hogy kertes házban, hamar fel lehet építeni egy nagyobb disznó ólat, ahol négy-öt hízót lehet szinte ingyen tartani, ha a kollégium a konyhai maradékot, -moslékot- netán őneki adja oda, természetesen ingyen. A katona nem sokat gondolkodott, bement az irodájába telefonálni. Percek múlva visszajött , és kérdezte, nem érdekel -bennünket egy pár darab matrac, mert az kényelmesebb mint a szalmazsák? Véletlenül eszébe jutott, hogy van némi feleslege az egyik raktárban. Örömmel vettük az ajánlatot,

Az alku már is megköttetett, máris mentünk egy másik hatalmas raktárhoz, amiben véletlenül több száz vadonát új, vaságy volt összerakva. A számunkra szükséges százhúsz ágyat villámgyorsan felraktuk a teherautókra, amivel az igazgató elrobogott. Mondta, hogy maradjunk, rögtön küldi vissza az autókat a matracokért. A kocsikra nem kellett sokat várni, megjöttek, és mehettünk egy másik raktárhoz, ahol a matracok voltak. Annyi matrac volt a raktárban, hogy miután a szükséges mennyi-

séget felraktuk, -púpozva voltak az autók- szinte meg sem látszott a hiány. A katonától elköszönve, mentünk vissza a kollégiumba. A koma rendes volt, mert egy régi fajta katonai terpjárót adott kölcsön, hogy ne keljen a matracok tetejére felmásznunk.

Amikor a hálószobákat berendeztük, kiderült, hogy az egyik szobába emeletes ágyakat kell betenni, hogy maradjon hely a közlekedésre. Végre minden a helyére került már csak az ágyneműket kellett az ágyakra kitenni. Kemény munkával sikerült lakható állapotokat teremteni.

A megszokott rend ismét maradt, a reggeli torna után, fél óra volt, hogy a „fürdőszobában" megtisztálkodjunk. Itt álljunk meg egy percre. A fürdőszoba szót inkább csak, mint szinonimát szabad használni. Volt egy olyan helység, amit nem lehetett fűteni. Ennek közepén egy mintegy hat méter hosszú horganyzott lemez vályú. A vályú felett egy kétcolos cső, amelyre fel volt szerelve oldalanként hat-hat csaptelep. Miután jó magasan volt, ha az ember megnyitotta a hideg vizet, a vályú faláról a szétfreccsenő víz rögtön eláztatta a gatyáját. Télen, amikor volt bizony olyan hideg, hogy a folyosón lévő szekrényekben megfagyott a befőtt, elképzelhető, hogy a fürdőben, több esetben szalmacsutkával kellett kiolvasztani a csapokat. Legegyszerűbb az volt, ha egész éjjel ceruza vastagságban folyt a víz.

Nosztalgiával gondolok vissza erre az időszakra, mert a körülmények nehezek voltak, de siker élményt biztosítottak. Tudtuk mindenért meg kell küzdenünk, mert ingyen semmit nem kaptunk. Mindezek ellenére, eredményesen tanultunk, dolgoztunk. Lett belőlünk valaki. Aki veszi a fáradságot, és elolvassa a fentieket, talán elgondolkodik, milyen szép volt az élet, hiszen fiatalok voltunk.

Ezt a szerény visszaemlékezést ajánlom egykori iskolatársaimnak, tanáraimnak.
Oroszlány 2008-03-13.

Jó szerencsét!

Mente Ferenc

Csodálatos négy év, vagyis a felnőtté válás korszaka !

1952 szeptember-1956 augusztus. (Részlet a „ Visszaemlékezéseim” c. kötetből.

Eljött a várva-várt nap, amikor elindulhatott egy fiatal, bár mai szemmel ugyan csak sokat tapasztalt emberke,a maga útján. Nehéz megfogalmazni, hogy mennyi és milyen gondolat kavargott bennem, amikor nekivágtam a teljesen ismeretlen útnak. Azt tudtam, hogy elsősorban magamra vagyok utalva, és teljes biztonsággal csak magamra számíthatok.

Tudtam, hogy egy közösségen belül, kialakulnak azok az együttélési szabályok, amik meghatározzák az ilyen magamfajta legénykék sorsának alakulását. Nem féltem, mert ismertem magamat, tudtam, hogy hamar megtalálom a közös nevezőt, és nem utolsó sorban bíztam az átlagosnál jóval erősebb fizikumomban, másodsorban tudtam, hogy észjárásom is megfelel a követelményeknek.

Szóval megérkeztünk a Széchenyi térre, ahol az iskola állt. Pontosabban fogalmazva, a Bottyán palota állt, melynek a jobb szárnyában –ami a keskeny utcában húzódott– bújt meg a Bányagépészeti Technikum iskolája és tanműhelye. Szép számmal jöttünk össze, mivel a gyerekeket szülők is kísérték.

Betereltek mindenkit a földszinti folyosóra, talán akkor ez volt a legtágasabb hely az iskolában. Az emeletre vezető lépcső alsó fokára állt az igazgató úr, aki elég alacsonynövésű ember volt. Barátságosan mosolyogva köszöntött mindenkit, első bejelentése az volt, ne ijedjen meg senki a jelenlegi körülményektől, mert ez csak átmeneti állapot. Már majdnem elkészült Kenyérmezőn az új iskola épülete. A tanműhelyekkel együtt, úgy, hogy legfeljebb egy évet kell ebbe az iskolába járnunk.

Ez minden esetre jó hír volt.

Elmondta az igazgató úr, hogy odarendeltek az iskolához két lovas kocsit, amire a sok csomagot fel lehet rakni, mivel a kollégium épülete, meglehetősen messze van. Örömmel hozta a szülők tudomására, hogy minden vidéki gyerek elhelyezést nyert a kollégiumban, így nem terheli további kiadás a szülőket. A szükséges tudnivalók elmondása után, mindenki fogta a batyuját és indult az utcára, ahol már valóban várakoztak a lovas kocsik. Felraktuk a csomagokat, majd mind egy karaván megindultunk a kollégium felé. Némi iróniával mondhattam volna, mint egy "Cigány karaván", ez abból a szempontból nem volt igaz, hogy cigány származású gyerek nem volt a csapatban, de területileg nagy volt a szóródás, volt ott mindenféle náció. A paraszt gyerektől az iparos, vagy a bányász családok sarjai jöttek össze. Nyugodtan kijelenthetem, nem volt köztünk egy sem, a tehetősebb rétegből, inkább a szerényebb sorsú gyerekek randevúztak itt egymással.

Mi gyerekek, gyorsan barátkoztunk, mivel hasonló korúak voltunk, és tudtuk- ha tudat alatt is- valahogy szót kell értenünk egymással, ha együttélésre ítélt minket sorsunk. Vagy negyed órát ballagtunk a kocsik mögött, mire a Széchenyi térről felértünk a bazilikával szemben elhelyezkedő, volt kanonoki lakásokhoz. A méltóságteljes, bár elég kopott állagú épületben volt a kollégium. Szép idő volt, ezért az udvaron raktuk le a csomagokat. Volt két nevelő tanár, akik ezután bevezettek bennünket az épületbe, ahol is végső soron lakni fogunk. Végig vezettek minket minden helységen, megmutatták minek hol a helye. A hálószobákban kissé megnyúlt az állunk, mivel csupa emeletes ágy volt. Az ágyak között pedig csak oldalazva lehetett közlekedni. Meg kívánom jegyezni, hogy ilyen zsúfoltságot még életemben nem láttam, -persze nem is jártam olyan sok felé-. Ez mind mellékes volt. Miután végigvezettek az épületen, elmondták, hogy minden egyes gyerek helyét kijelölték a tanulószobában és a

hálókban is. Azt is közölték, hogy a helyeket, egyelőre nem szabad elcserélni. Fél évig úgy kell mindennek maradni, ahogy ők kijelölték. Miután mindenki megkereste a nevével ellátott szekrényt, és a fekvőhelyét, megkezdődött a pakolás. Miután a hely meglehetősen szűk volt, a szülők gyakorlatilag nem tudtak semmit segíteni. Most tapasztaltuk talán először, milyen rossz, ha nem anyuka rakosgatja a gatyáinkat. De ehhez nagyon úgy nézett ki hozzá kellett szokni.

A II.B. osztály 1953. őszén.

Dél körül járt az idő, amikor megszólalt az udvaron lévő harang. - Milyen nagyképűség, az a harang egy méteres vasúti síndarab volt, amit egy darab vassal ütöttek-. A nevelő tanárok megérkezésünkkor elmondták, a „harang” szavára, mindenkinek az udvaron kell gyülekezni. El is indultunk az udvarra, ahol a szülők csoportokba verődve beszélgettek.

Az egyik nevelő elmondta, hogy étkezni a belső városban lévő gépész kollégiumba fogunk járni. Ott volt ugyanis megfelelő hely az ebédlő számára, és ott volt kellően felszerelt konyha. Azt is elmondta, hogy nem úgy fogunk enni, járni, mint egy csorda, hanem négyes sorokban katonásan fogunk vonulni.

A kedves szülőknek megköszönte, hogy a tanulókat elkísérték, elmondta, hogy ne féljenek, mert itt embert nevelnek belőlünk. A szülőkkel azt is közölték, hogy a tanuló egy hónapban egyszer mehet haza, hét végén, ha a tanulmányi eredménye eléri a hármas átlagot. A szülői látogatásra is havonta egyszer kerülhet sor, vasárnap délután, mivel délelőtt a tanulók a tanulószobákban tanulnak. Láttam, hogy egyes anyukáknak megnyúlt az arca a hallottak után. Aztán elhangzott a felszólítás: Gyerekek búcsúzzatok a szülőktől, aztán sorakozó.

Még egy komolyabb kavarodás támadt, mert igazán most „veszítették” el az édesanyák a fiaikat. Mert akiket később visszakaptak, azok már nem ugyan azok a gyerekek voltak. Pár perc elteltével, sok könnyes szempár kíséretében végre összeállt a menet oszlop, és vezényszóra elindultunk a jövőnk felé.

Magunk mögött hagytuk a gyermekkort minden szépségével, megpróbáltatásával együtt. Éreztük, talán csak tudat alatt, hogy nincs visszaút, haladni kell előre, mindenkinek a saját útján. Hogy aztán ez az út hova vezet, azt ki-ki maga meglátja, és attól függően tapasztalja, mit tesz azért, hogy ez az út ne legyen nagyon göröngyös.

Mintegy tíz perc alatt leértünk az ebédlőbe, ahol mindenki megtalálta a helyét, mivel ott is ki volt írva, ki hol fog étkezni. Soha nem felejtem el az első kollégiumi ebédem. Hús leves volt szép nagy daragaluskával, majd sertéspörkölt volt nokedlival és saláta. Kivételesen desszert is volt, lekvárral töltött piskóta tekercs. Megebédeltünk aztán ismét sorakozó, mivel még a kollégiumba, rendbe kellett tenni a hálószobát is. Mindenki kapott egy szalmazsákot, majd az udvar sarkában lévő fészer alatt lehetett megtömni a zsákot szalmával. Apámtól tudtam, hogy jól meg kell tömni, mert akkor egy bizonyos idő után, kialakul egy szamárfészek, és amennyiben nem fűtenek jól télen, akkor sem fázik az ember, mivel jó mélyen helyezkedik el a szalmazsákban. Igen hasznos volt, hogy megfogadtam az atyai jó tanácsot, mert bizony voltak olyan hideg napok télen, hogy alig mertük kidugni az orrunkat a takaró alól, mert büdös az volt, de meleg nem nagyon.

Egy-két nap alatt elrendezkedett mindenki, igyekeztünk a körülményekhez képest otthonossá tenni, a túlzsúfolt kollégiumot. A tanuló szobákban a fal mellett álltak a szekrények. Előtte a székek, majd az asztalok. Középen volt annyi hely hogy a tanulószoba vezető – aki egy felsős diák volt – egy kisebb asztalnál elfért, ő csak egyedül ült ott, és tartott rendet. Talán unalmasan hangzik, de azért írom le, mi is volt az a rend, hogy ha netán unokám, vagy hasonló jó körülmények között élő ifjú elolvassa –micsoda, naivitás- hiteles képet kapjon arról, milyen is volt nagyapáik élete az ötvenes években.

Talán egy nap eseményeit leírom, hogyan is nézett ki a beosztás:

Ébresztő hat órakor. Egy szál gatyában, tornacipőben, futás az udvarra. Ha esik, ha nem, tizenöt perc gimnasztika, majd irány a mosdó. Meg kell említenem, hogy csak hideg víz állt rendelkezésre és az is csak tíz csapból folyt. Hét órára fel kellett öltözni, összepakolni a könyveket, füzeteket, majd sorakozó és indulás reggelizni. A reggelit legkésőbb fél nyolcig be kellett fejezni, utána sorakozó, és irány az iskola. Az első órára nyolc órakor csengettek be, megkezdődött a tanítás. A tíz órai szünet volt a nagyszünet, mert akkor kaptunk egy negyed kilós bucit, amit általában rögtön meg is ettünk. Hozzáteszem, mi kollégisták mindig éhesek voltunk. A tanítás egy óráig tartott, a kicsengetés után sorakozó, és irány az ebédlő.

Általában kettő órára végeztünk az ebéddel, utána oda mentünk ahova akartunk. Persze ez a nagy szabadság mindössze egy órás volt, mivel három órakor megkezdődött, a tanulószoba -studium -. A kollégium kapuját ekkor bezárták, aki elkésett csak úgy tudott bejutni, hogy csengetett, ekkor az egyik nevelő tanár beengedte, de a neve bekerült az ügyeletes naplóba. Aminek a következménye az volt, hogy szombaton délután bent kellett maradni a kollégiumban, nem mehetett ki a városba.

A kötelező tanulási idő öt óráig tartott, ekkor egy óra szabad foglalkozás volt. Ekkor lehetett megkérdezni a nevelő tanárt, ha valamit nem értett az ember. Ez az egy óra alkalmas volt arra is, hogy levelet lehetett írni, akárhová vagy kitisztíthattad a cipődet, vagy egyéb dolgaidat rendezhetted. Hat órakor sorakozó, és indultunk vacsorázni. A vacsorával általában hamar végeztünk, utána ugyan, úgy ahogy jöttünk, sorban, indultunk haza. Ekkor volt még lehetőség kilenc óráig mindazon ügyek intézésére, amit időhiány miatt nem tudtál elvégezni.

Egyetlen szórakozási lehetőség volt a moziba járás. Ez úgy történt, hogy a műhelygyakorlat előtti napon, amikor is nem kellett másnapra tanulni, jelentkezni lehetett, aki el akart menni moziba. Összeírták, a nevelőtanár ellenőrizte a névsort, nem került -e a csapatba olyan gyerek, aki valami miatt nem kaphatott kedvezményt . Valakit elküldtek a jegyekért, aki aztán a mozi előtt várta meg a csapatot. Általában a négyórás előadásra mentünk, mivel igazodnunk kellett a vacsora időpontjához.

A másik lehetőség a kikapcsolódásra a sport volt. Az edzésre szintén a műhelygyakorlat előtti napon volt lehetőség. Abban az időben, Esztergomban a legfelkapottabb volt az atlétika, és a kosárlabda. Attól függően ki milyen sportágban versenyzett, vagy a szigetre járt atletizálni, vagy az egyik tornateremben kosárlabdázni. Egyetlen megkötés volt, a tanulmányi eredmény nem lehetett három egész alatt. Akinek egy tizeddel is hármas alá esett, addig nem mehetett sem edzésre, sem kimenőre, de haza sem, amíg ki nem javította. Meg kell, hogy jegyezzem, a mi osztályunkban is volt két olyan gyerek, aki négyes feletti átlaggal kerültek az iskolába, de fél évkor eltanácsolták, mivel a kettes átlagot sem érték el.

Úgy október derekán beindultak a diákbálok. Ez annyit jelentett, hogy Esztergomban akkor a tíz középiskolából majd minden héten rendezett valaki bált. A diákbálba mindenki mehetett, akinek volt kimenője. A bál kezdete hat óra volt, az utolsó számot tíz órakor játszotta a zenekar. Meglehetősen nagyképűnek hangzik, igen is zenekar volt. Ami állt egy harmonikából, esetleg egy szakszafonból, és egy dobból, de élő zene volt. Az akkori divat a „bambi” volt, fogyott is belőle rendesen. Olyan szót, hogy szeszes ital, még a fogalmaink között sem szerepelhetett. Akinél a nevelő tanár megérezte a szesz szagát, az másnap mehetett ahova akart, a kollégiumból biztosan kirúgták…..

-A fent leírtakat, azzal a szándékkal bocsátom közszemlére, hogy a mai fiatalok lássák menynyire más körülmények, uralkodtak az ötvenes években, és a nehéz körülmények ellenére emberré tudtunk válni. Az osztályunk minden tagja megbecsült közép, vagy felső vezetőként dolgozott nyugdíjazásáig, vagy korai haláláig.

Oroszlány 2008-03-10.

Mente Ferenc

Beszámoló az 50.éves találkozóról.

(2006.08.06. Esztergom –Kenyérmező)

Másfél év távlatából is nehéz érzelmeket félretéve, objektívan tudósítani számunkra oly nagy eseményről. De miért is kellene az érzelmeket mellőzni? Hiszen akik megértük ezt a szép napot, ténylegesen boldogok lehetünk. Mennyi munka, küzdelem, bánat és öröm van a hátunk mögött? Igen kedves öregdiákok, tanárok jogunk van nyitott szívvel felszabadultan örülnünk. Ez a nap a mienk. Ismét együtt lehetnek azok, akik ötven évvel ezelőtt bizonyították a világnak, de elsősorban önmaguknak, hogy egy jellemet, közösségi érzést és nem utolsó sorban egymás megbecsülését megtanulva sikeres érettségi vizsgával lépnek ki a szeretett iskola falai közül a nagybetűs ÉLETBE.

Gondoljátok meg barátaim, mi sem voltunk mások, mint azok a tizennégy éves gyerekek, akik elkezdték középiskolai tanulmányaikat 1952. őszén. Ja, hogy mások lettünk? Igen, és hogy miért annak meg van a magyarázata.

Gyülekező a zsibongóban.

Ha megvizsgáljuk azokat a körülményeket, amik bennünket az első évben fogadtak, kezdve a kollégiumi elhelyezéstől, az örökös menetelésektől,a folytonos fegyelmezésektől világossá válik, hogy csak egy fizikailag és lelkiekben megerősödött csapat élheti túl a sok megpróbáltatást. Jellemző a kemény első évre, hogy a negyvenötös osztálylétszám a második év elejére, harmincra csökkent. Ennek a magyarázatába most nem szeretnék bele menni. Nagy a valószínűsége annak, hogy elfogadhatóan nem is tudnám érvekkel alátámasztva megmagyarázni. De megjegyzem, nem is feladatom.

Inkább törődjünk a jelennel. Miután én vállaltam magamra annak idején a találkozók szervezését, természetes kötelességemnek éreztem minden élő osztálytársammal felvenni a kapcsolatot. Ez nem ment zökkenőmentesen. Sikerült megszereznem a lakcímeket, és az első levelet elküldtem, már sínen volt minden, ami a részvételt illeti. Egy kivétellel mindenki jól reagált a hívó szóra. Itt kell megjegyeznem, hogy két osztálytársunk az adott időpontban, már nagyon súlyos beteg volt, mivel ágyhoz volt kötve nem lehetett elvárni a részvételüket. (**Varga Alajos és Zentai József)** Ezek után már csak a részletek megszervezése volt hátra. Ne csodálkozzatok a furcsa időponton. Helyt adtunk ugyanis egyik osztálytársunk kérésének, (DR. Krajcsik György) aki egyébként minden osztálytalálkozón részt vett, pedig az USA-ban lakik.

Nagy szerencsének tartom, hogy amikor az iskolát felkerestem, akikkel ott találkoztam barátságosan, és szívélyesen fogadtak. Azt mondták, jöjjünk csak nyugodtan, biztosítják a lehetőséget. Nem lesz semmi akadálya az összejövetelnek. Kérésemre, amikor a kérdéses osztályról kezdtünk beszélni, megjegyezték, hogy sajnos csak eggyel előbbre tudunk bemenni, mivel az eredeti osztályunkban most lomtár van. Ez természetesen nem szegte kedvemet.

Olyan kedvesek voltak, hogy felhívták figyelmemet, a szomszédban működő OK-TÁV szállodára és étteremre. Ez nagyon kapóra jött, mert ahogy tájékozódás céljából felkerestük, ott is barátságosan fogadtak, és amikor megemlítettem a látogatás célját, rögtön szolgálatkészen felajánlották a segítségüket. Nagy örömömre szolgált, hogy minden részletben még a menüben is meg tudtunk egyezni.

Ekkor már csak az idő múlásával kellett törődni, és várni azt a pillanatot, amikor ismét megölelhetjük egymást.

Nagyon kedvesek voltak tanáraink, amikor a témában megkerestem őket. Az osztályfőnökünk Domán Péterné (Pardi Katalin) örömmel vette, hogy újból találkozhat azzal az osztállyal, amelynek oszályfőnöke lehetett először. Csak tisztelettel jegyzem meg, nagyon büszkék voltunk annak idején, hogy egy nagyon csinos, fiatal és határozott kiállású osztályfőnökünk volt. Tűzbe mentünk volna érte. Azt is hozzá kell tennem, Ő is sokszor tanúbizonyságát adta, tudatában van annak, hogy az osztálya vagyunk. Rengeteg mindenről volna mit mondanom, de talán nem ez a hely, a különböző élmények elmondására.

Természetesen boldogok voltunk, amikor matematika és fizika tanárnőnk Kraft Edit néni is igennel válaszolt, megkeresésemre. Már csak egy tanárunkat kellett meggyőzni, Vécsey Lászlót, hogy ott a helye a találkozón, mivel nagyon nagy szeretettel várjuk.. Szerencsére egészségi állapota lehetővé tette, hogy igent mondjon. Összeállt a létszám. Természetesen úgy szerveztük, hogy tanáraink szállításáról a fiúk gondoskodnak.

Kraft Edit , Domán Péterné és Vécsei László tanárok.

Ez a korábbi találkozón is bevett szokás volt. Nem volt más hátra, vártuk a napot, ami ilyenkor nagyon nehezem jön el. Krajcsik Gyurka barátunk is megérkezett családjával az Államokból.

Gyönyörű napsütésre ébredtünk, bár a meteorológia zivatarokat prognosztizált. Nem törődtünk semmivel, szárnyalt a lelkünk. Mindenki a feleségek is boldogan készülődtek a nagy napra. A Gyurka ment Pestre a két tanárnőért, Laci bácsit én szállítottam a feleségével Esztergomba. A találkozás tíz órára volt megbeszélve. Ahogy gördültek be a kocsik a szálloda parkolójába, és szálltak ki a kocsikból a kissé hajlott hátú őszülő hajú, vagy kopaszodó emberek, mindenki szemében könny csillogott. A parkoló és környezete egy pillanat alatt a boldogság szigetévé változott. Hiszen voltak olyanok, akik huszonöt éve nem találkoztak. Boldogan ölelgették egymást. Nem sokáig kellett várakozni, begördült a Tanárnőket szállító autó is.

Megkezdődik az osztályfőnöki óra.

Kitörő örömmel és szép virágcsokorral fogadták az egykori diákok kedves tanárnőiket. Az ő szemük sem maradt száraz.

A találkozás első öröme után bevonultunk az első emeleti zsibongóba, mert ott voltak kényelmes ülő helyek. Meg indult a véget érni nem akaró beszélgetések sora. Mindenkinek volt mondani valója. Tanáraink is nagyon kedvesen beszélgettek a jelenlévőkkel. Természetesen azok a feleségek is bekapcsolódtak a beszélgetésbe, akik jelen

voltak. Láthatóan örültek, hogy életük párja legalább is lélekben, egy rövid időre megfiatalodott.

Eljött végre az idő, hogy bevonuljunk az osztályba, ami ismét nagyon sok emlék felszínre kerülését hozta magával. Kinek ne jutottak volna eszébe, az első téli napok, amikor fagyoskodtunk,és fát lopni kényszerültünk? Vagy szinte mindig éhes kollégisták boldogan majszolták a nagyszünetben kapott bucit? Aztán jöttek elő az emlékek, különösen Edit néni láttán, amikor akkurátosan járkál a padsorok között, és próbálja a matematikát, meg a fizikát beleönteni fejünkbe. Drága Edit néni most már ötven év távlatából elárulhatom, szerettük, de féltünk kegyedtől. Talán, azért mert mindig szigorú volt nem csak velünk szemben, hanem saját magával szemben is.

Kati néni osztályfőnöki órát tart.

Aztán ott volt Laci bácsi. Mindig katonásan, de barátságosan és nagy elszántsággal magyarázta az acélszerkezettant, vagy a géptant. Eredményes volt a magyarázat. Egy személyes megjegyzést engedjetek meg. Egyszer Laci bácsi mérgében azt mondta nekem az órán „fiam, ha nem tanulsz, még kötélpálya ellensúly sem lesz belőled.” Mit ad a sors, majd harminc évig vezettem egy huszonkilenc kilométer hosszúságú kötélpálya rendszer üzemeltetését.

A himnusz eléneklése után, jöttek azok a pillanatok, amikor egy perces néma vigyázzállással emlékeztünk elhunyt tanárainkra, osztálytársainkra.

Megkezdődött a beszámolók sora. Mindenki feszült figyelemmel kísérte a hallottakat. Kirajzolódtak siker történetek, de sajnos többségében voltak a nehéz sorsok, a legközelebbi hozzátartozó elvesztése, vagy egyéb az élet során elszenvedett, de emelt fővel elviselt megpróbáltatások sora. Minden beszámoló egy hosszú emberöltőnyi életutat takart. A beszámolók elhangzása után még nagyobb szeretet sugárzott a szemekből. Tudtuk, hogy a sok nehézség elviseléséhez, ami az életút során keletkezett, erős gerincet, tartást és életfelfogást szeretett iskolánktól és tanárainktól kaptunk.

Drága Edit néni

Ezt soha el nem múló tisztelettel és szeretettel köszönjük. Aztán talán kevésbé veretes témákról volt szó. Szinte mindenkinek volt egy-egy vidámabb története, ami derültséget fakasztott. Elérkezett az ideje, hogy még egy nehéz emléket idézzünk.

Elöl az osztályfőnökkel egymás vállába kapaszkodva, ki zokogva, ki csak könnyezve, de elcsukló hangon énekelve ballagtunk. Ki tudja, talán utoljára. Most nem az egész iskolát jártuk be, csak az emeleten, meg az osztályban haladt a sor, amely egyre rövidebb lett az évtizedek folyamán.

Aztán még egy-két perc a szeretett osztályban, tudtuk menni kell. Most csak a szomszéd épületben várt bennünket egy jó ebéd, aztán még egy kis trécselés, a személyesebb dolgokról, és tudtuk el fog rohanni az idő, és ismét csak menni kell. Mert megállni nem lehet. Mindenki megy a maga által megkezdett úton, amíg a végére nem ér. A végállomást pedig mindenki el fogja érni, ki előbb ki később.

Ballag már a vén diák, tovább, tovább.

Isten veletek Cimborák, tovább, tovább.

Az igen jól sikerült ebédet mindenki jó étvággyal fogyasztotta szeszes ital nem sok fogyott, mivel majdnem mindenki kocsival érkezett. Ismét kialakultak beszélgető csoportok, mert a szó ömlött mindenkiből. Ez természetes, hiszen egy nagycsalád voltunk.

Ami megmaradt a IV.-b-ből,tanárok és diákok :
Álló sor: Szabó István,Bolvári Ede,Pilis Jenő,Fenyvesi Tibor,Kovács István,Dr. Krajcsik György,Mente Ferenc és Berendi Ferenc
Tanáraink: Kraft Edit, Domán Péterné és Vécsei László

A családokra jellemző kötöttségek nélkül. Minket az Iskola iránti alázat, az egymás tisztelete, és az összetartozás el nem múló emléke tart össze.

Késő délutánba nyúlt a beszélgetés. Kezdtek elfogyni az anekdoták és a témák. A fáradság jelei mutatkoztak egyik másik résztvevőn. Nem kell szégyellni, hiszen valamennyien közel a hetvenhez, a Tanáraink meg jóval túl rajta. Egy valami nem változott a szemek csillogása, és az a nézés, ahogy a beszélgető partnerek tekintettek egymásra. Tudtuk az időnk lejáróban van, nem biztos, hogy megérünk egy újabb találkozót, bármilyen közel is legyen a dátuma.

Köszönjük meg sorsunknak, hogy lehetővé tette e találkozást. Isten óvjon Mindnyájatokat és az Iskolát.

JÓ SZERENCSÉT!

Oroszlány 2008. március 7.

Mente Ferenc
Kriptás

Hogyan lett belőlem „Kriptás”.

(Részlet a visszaemlékezések c. kötetből)

Már ugyan csak bejárattuk az „új” kollégiumot, az iskolába járást is megszoktuk, mivel újdonságnak számított a mindennapos vonatozás, egy kicsivel több lett a szabadidőnk a korábbihoz képest, mivel nem kellett naponta háromszor máshova mennünk, étkezni. Általában ebéd után másfél -két óra kimenő állt rendelkezésünkre, ha ki akartunk menni a városba vásárolni, vagy valamit elintézni.

Egy szürke októberi napon, megkérdezte az unokatestvérem, nem jössz fel a bazilikához? Megnézzük az első éves tanítóképzős lányokat. Mivel nem volt más dolgom-ráálltam. Mintegy húsz perc alatt felértünk. Sétálgattunk, és szemre vételeztük, az ugyancsak sétálgató lányokat. Volt egy csoport, velük egy nevelő tanárnő is sétált, és mesélt nekik.

Miután elhaladtak mellettünk, meghallottuk, a tanárnő szövegét, amint mondta, most kimegyünk az északi bástyára, aztán lemegyünk a bazilika kriptájába, és megmutatom nektek, hova is temették el a főpapokat.

Miután egyikünk sem volt valami vallásos, úgy gondoltuk, itt az alkalom, valamilyen módon meg kellene ijeszteni a lányokat. Még volt időnk vagy negyed óra, gyorsan lementünk szemrevételezni a terepet. Nekünk a kripta, ugyan olyan temető volt, mint a felszíni társaik, csak tudtuk, hogy oda kiválasztott, neves embereket temettek el.

Most utólag követem meg a vallásos embereket, a csínytevésemért, nem gondoltam akkor, hogy tiszteletlenül viselkedem az elhunytakkal szemben, eszembe nem jutott, hogy nem illik a temetkezési helyen viccelődni.

A bazilika kerek templomrésze, egy nagyon vastag, hihetetlenül erős alapra volt helyezve. Ennek az alapnak a vastagsága, emlékeim szerint, vagy tizenöttizenhét méter volt. Az alap is kerek volt, és így alkotott egy kerek helységet, a bazilika alagsorában. A kerek helység közepén, egy kő oltár állt, rajta egy vaskos kereszttel. A falakban, ha jól emlékszem talán három sorban helyezkedtek el a sírkamrák.

Ezek mérete olyan volt, hogy egy jó nagyméretű koporsó könnyedén elfért benne. Ottjártunkkor már nem emlékszem pontosan talán négy, vagy öt üres sírhely tátongott. Voltak ott már korábban eltemetett személyek, akiknek a sírkamrája márványlappal volt lezárva, rajta a vonatkozó adatokkal. Maga a helység nyirkos és igen hűvös volt. Egy nagyon gyenge, ráadásul poros égő világította meg. A kőoltár és rajta a kereszt szinte baljós árnyékot rajzolt a falra.

Ha jól emlékszem, a második sorban néztünk ki egy üres sírkamrát, ami a földtől mintegy kettő méter magasan helyezkedett el. Túl sok időnk nem volt, mert hallani lehetett a mintegy tizenöt lány fojtott beszélgetését. Ők valószínű meg voltak illetődve, hiszen még életükbe ilyen helyen nem jártak. A hely szelleme azt diktálta, illedelmesen, halkan beszélgessenek.

A bátyó segítségével, lábbal előre becsúsztam az üres sírkamrába. Egy kicsit nekem is furcsa volt, de töprengésre nem volt idő. Maga a sírkamra elég hosszú volt, ezért eléggé be tudtam húzódni. Csak úgy láthatott volna meg valaki, ha felágaskodik. A bátyó kiment egy külső helységbe, és egy sötétebb sarokban meghúzódott. Vártunk. Percek múlva megérkezett a kis csapat, élükön a tanárnővel. Eléggé kenetteljes hangon, a hely szellemének megfelelően mondta a mondókáját. Miután jól felkészült volt, elég sokáig magyarázott. Már kezdtem fázni.

Végre megkerülték a kőoltárt, és nekem háttal állva hallgatták a magyarázatot. Elérkezettnek véltem az időt. Szép csendesen kicsúsztam az üregből, két térdemet, meg a lábaimat a sírkamra falának feszítettem, és kilógtam a sírkamrából.

Vettem egy nagy levegőt, és valami nagyon félelmetes sikoltásféle tört fel a torkomból. A hatás leírhatatlan volt, a lányok, volt, aki hátrapillantott, ordítva, sikoltozva, egymást feltaszítva rohantak a főlépcső felé. A tanárnő volt a leggyorsabb. Amikor a bátyám előtt elfutottak ő is elkezdett ordítozni, meneküljünk, mert kijött egy múmia a sírból.

A mintegy negyven-ötven lépcsőt a lányok másodpercek alatt tették meg, nem hiszem, hogy még egyszer az életben ilyen gyorsaságot tudtak produkálni. A bátyó visszajött és kisegített a szorult helyzetből. Futás a lépcsőházba, ahol a lejárattal szemben is lépcső volt. Arra lehetett a kupolába felmenni. Az első fordulóig felmentünk, mert biztosak voltunk, valaki le fog jönni, körülnézni.

Jól számítottunk, mert pár perc elteltével a tanárnő, meg egy idős bácsi jött vissza, és bementek a sírkamrák felé. Ezt az alkalmat használtuk ki, nagyon gyorsan felszaladtunk a lépcsőn. Miután hallottuk a főbejárat előtt az izgatottan beszélgető lányokat, gyorsan irányt változtattunk, és bementünk a bazilikába. Ott vettem csak észre, hogyan nézek ki.

A ruhám tiszta szürke por volt, mintha egy liszteszsákból bújtam volna ki. Elmentünk az egyik sarokba levettem a kabátomat és hozzávertem az egyik oszlophoz. A púderszerű por percekig terjengett a levegőben. Mi fogtuk magunkat, és az egyik padsorban leültünk. Vártuk, amíg a lányok a nevelővel együtt elballagnak.

Jó darabig igencsak hallgattunk a dolgokról, mert a lányok olyan rabló meséket mondogattak, ahol már az is szóba került, hogy a múmia kergette őket. Talán egy jó fél év is eltelt, amikor „valahogy” kiderült a dolog. Vagyis beazonosították az elkövetőket. Ekkor ragasztotta rám valaki a Kriptás nevet, ami a barátaim körében a mai napig elfogadott megszólítás.

Szeretném még egyszer kihangsúlyozni, ma sem vagyok büszke a történtekre, de nem tudom meg nem történtté tenni.

Mente Ferenc.

Az Esztergomi Bányagépészeti Technikum első táborozásának emlékére. (Zamárdi 1954.)

Az alábbi szerény visszaemlékezést ajánlom azon szeretett tanáraink és iskolatársaink emlékének, akik ma már nem lehetnek közöttünk.

Gőz erővel folyt a tanulás, a műhelycsarnokokban jókedvű munka folyt. Ragyogó idő köszöntött az iskola diákjaira. Már nehezen fértünk a bőrünkbe, mivel éreztük, hogy egyre közelebb kerülünk a nyári szünidőhöz. Nem tudom ki volt az értelmi szerzője, de ma már teljesen mindegy. A Búza tanár úr egy napon azzal állított be az osztályba, hogy úgy gondolták , szervezni kellene egy jó nyári táborozást a Balaton partjára. Az osztályunkban kitörő örömmel fogadtuk az ötletet. Egy kissé lejjebb lohadt a hangulat, amikor megtudtuk, hogy a tábor önköltséges, önellátó lesz. Nem tudom, már nem emlékszem mekkora volt az összeg, amit be kellett fizetni. Annyit tudok, körülbelül harminc fő maradt a vésző létszám.

Annyit tudtunk, hogy rögtön az évzáró után akartunk indulni, hogy maradjon idő a kötelező nyári gyakorlatra. Azt is tudtuk, hogy a csapat parancsnoka, vagyis a „táborparancsnok” Búza tanár úr lesz, két segítője pedig Mészáros és Dalos tanár urak lesznek. Szívesen elfogadtuk őket, csak azt kértük a Búza tanár úrtól, hogy a Vas-szén állapot ábrát ne hozza magával. Fogytak a napok, és egyre közelebb kerültünk az év végéhez.

Zászló felvonás a táborban

Végre jött a jó hír, hogy minden sínen van, a végcél pedig Zamárdi. Utólag tudtuk meg, de csak szóbeszéd formájában, hogy az iskola képviseletében, valaki leutazott, és hivatalosan elintézte a helyet, ahol a tábort felverhetjük. Legyünk őszinték ki a ménkű törődött akkor a hivatalos dolgokkal, nekünk a fontos az volt, hogy megyünk. Ide kívánkozik egy megjegyzés. Szinte kivétel nélkül munkás és parasztszármazású gyerekek voltunk, nagyon szerény anyagi háttérrel. A csapat fele, legalább, még nem látta a Balatont.

A honvédségtől kaptunk, nagy tizenkétszemélyes sátrakat. Az iskolának volt két üstháza, meg jó nagy bográcsok hozzá. Mészáros tanár úr volt az eszközfelelős. Szerencsénk volt Vele, mert Ő, mint a táborozás csendes estéin elhangzott elbeszéléseiből kiderült, öt vagy hat évig „táborozott” közel az Urálhoz ahol is mint szabadon választott gyakorlatot , az erdőirtást gyakorolták.

Reggeli jelentés !
Zamárdi 1954.

Az itt szerzett gyakorlati ismereteit, szívesen megosztotta velünk. Mindenhez értett, ami az ilyen helyzetben megoldást jelentett. Végre eljött a nap. Egy vagont bérelt az iskola, amibe beraktuk az összes anyagot, és szerszámot, amire szükségünk volt. Tudtuk, mert a vasút megmondta, legalább három nap, mire a vagon Zamárdiba ér. Minden a terv szerint haladt. Egy jó nagy lovas kocsival, talán két fordulóval kiszállítottuk az anyagokat a „táborhelyre”.

A tábor területe, a vasút és a Balaton közötti területen volt kijelölve. Akkor még csak kevés épület állt azon a környéken. Elég bokros, de nagy fák ár-

nyékolta terület volt. Vagy négy csoportra osztották a társaságot. Voltak, akik a terepet rendezték, mások a sátrak felállításával foglalatoskodtak. Egy csoport a lovas kocsival elment a faluba szalmáért, mivel szalmazsákokon aludtunk. Akik a szalma szállításával végeztek, mentek az erdészethez, ahol már elő volt készítve egy jó nagy rakás ág, fa, amit tüzelés céljára vásárolt az iskola.

Talán dél felé járt az idő, amikor kerékpáron, begördült egy jól megtermett asszonyság. Mint kiderült, ő volt a szakácsnő, akit felfogadtunk, hogy naponta főzzön ebédet a csapatnak. Amikor leszállt a kerékpárról, méla undorral nézett körül. Mészáros tanár úr szólította meg. Kit tetszik keresni? Valami esztergomi diákok fognak jönni, nyaralni nekik kell főznöm ebédet. A tanár úr kissé félrehajtotta a fejét, -ezt akkor tette, mikor dühös volt, -asszonyom, az a valami iskola mi vagyunk. Azt mondják meg, csattant fel az asszony hangja, hol a fenében fogok főzni?

Zamárdi tábor 1954.

Jöjjön, megmutatom, a kijelölt helyet. Ezzel egy jó nagy nyárfa alá vezette a szakácsnőt. Látja már a két üst fel is, van állítva. Az előkészítő asztalt fél óra alatt összeszögeljük.

A helyzet nem volt egyáltalán tréfás, de mi visszafojtva röhögtünk. Nem tudom maga kicsoda, de jól jegyezze meg, fortyant fel az asszonyság, én szakácsnő vagyok, és normális helyeken szoktam főzni, nem pedig ilyen szedett-vedett helyen. Feri bátyánk még jobban félre fordította a fejét, és udvarias hangon annyit mondott, a véleményére, valamint a minősítésére egyáltalán nem vagyok kíváncsi. Ha nem nyerte meg a tetszését a táborunk, üljön fel a kerékpárjára, és gyorsan távozzon.

A termetes asszonyság fuldoklott a méregtől, és a gyereksereg gúnyos nevetésétől kísérve viszonylag gyorsan eltűnt a bokrok mögött. Miután a szakácsnő kérdése nem oldódott meg, felmerült, hogyan tovább? Jóval elmúlt dél, egy kis pihenőt rendeltek el. Jól esett kicsit leülni, meg falatozni. Természetesen mindenki a füvön ült, mivel egyetlen széket sem hoztunk, és a padok még nem készültek el.

Felmerült a kérdés, hogyan tovább? Ne tűnjön szerénytelenségnek, de előálltam a javaslatommal: Én vállalom a napi egy ebéd elkészítését, ha kapok minden nap két segítséget. Egy pillanatig csend lett.

Miből gondolod fiam, hogy meg tudod oldani a feladatot? Tanár úr, én nyolctíz-féle ételt jól meg tudok főzni. Igaz ilyen nagy mennyiségben még nem próbáltam, de belejövök. Jól van gyerekem, tegyünk egy próbát. Három napig kísérletezhetsz, és ha nem fujtanak a társaid bele a Balatonba, akkor megtartunk szakácsnak. Nem kevés izgalommal fogtam a szervezéshez.

Mente fújja az ébresztőt.

A két gulyáságyú mindenre nem volt megfelelő, egy másik főzőhelyre is szükség volt. A szerencse sietett segítségünkre. A tábortól nem messze, -mivel akkor is már működtek az illegális szemétlerakók -a bokrok mögött, találtunk egy szétégetett konyhai tűzhelyet.

A lényeg az volt, hogy a két öntöttvas platni, vagyis a főző felület nem volt eltörve. Pillanatok alatt szétszedtük. Vittük magunkkal a kincset, meg a tűz-

térből a rostélyt. Feri bácsi mikor meglátta nagyon megörült. Minden megoldást nyert. mondotta ..

Négy gyereket elküldött az állomás felé, hogy szerezzenek kisvasúti sínt, vagy szögvasat. Egy pár gyereket meg talicskával küldött el, téglát gyűjteni. A konyhának kijelölt területen, hamarosan megkezdődött két gödör ásása. Nemsokára előkerültek a beszerzők, mindegyik hozta az anyagot. Miután Feri bácsi nagy tapasztalattal rendelkezett, az esti órákra, készen volt a tűzhely. A tűzfészek téglával kirakva, felette két darab szögvas, amire a „platnik „kerültek. Az égést pedig egy másfél méteres kályhacső segítette.

Mente főzi az ebédet
Zamárdi 1954

Hogy a „szakácsnak ne kelljen görnyedve dolgozni, a tűzhely előtt még egy nyolcvan centi mély gödröt ástak. Köztünk legyen mondva csupán arra nem gondolt senki, hogy a tűzhely előtt állva, nem valami barátságos volt a helyzet. A combomat, a hasamat, meg ami arra van, ugyancsak pörkölte a platni alatt vidáman ropogó tűz. Később aztán találtunk egy darab lemezt, ami a közvetlen sugárzást csökkentette.

Gondoltam, meglepem a csapatot, készítek egy kis vacsorát. A tanár úrtól kértem pénzt, és elmentem a faluba az egyik gyerekkel. Egy óra alatt megfordultunk. A talicskában jó csomó új hagyma, egy tábla szalonna, meg száz darab tojás. A segítőim nekiláttak a hagyma megtisztításának, én feldaraboltam a szalonnát. Egy gyerek begyújtott. Egy jó nagy alumínium lábast vettem elő, amiben megpirítottam a szalonnát, egy csepp zsírt nem öntöttem le, pedig volt alatta bőven. Gondoltam majd a tojás felszívja. A zöldhagymát csak kicsit futtattam meg, ne aszalódjon nagyon össze, aztán rá a száz tojást, amit egy jó nagy lábasban felvertünk. Ne tudjátok barátaim, milyen lakoma kerekedett az ötletből. A vacsora végén, közfelkiáltással elfogadtak szakácsnak.

Nem szaporítom a szót. Mivel a szakácsnőnek nem kellett fizetni, egy héttel meghosszabbodott az üdülés, mindenki legnagyobb örömére. Az egész lényege az volt, hogy rettentően jól éreztük magunkat. A három hét elteltével, mindenki két -három kilót felszedett magára. Mi ez, ha nem a szakács ki nem mondott dicsérete. Azt azért el kell mondanom, -talán a mai fiatalok okulására – a reggeli minden nap egy fél liter frissen fejt, nem lefölözött tej volt, amihez két friss zsemle járt. Vacsorára is valami egyszerű hideg élelem volt.

Krajcsik kostol !

Az egyik kedvenc volt, az a pecsenyezsíros kenyér, amihez retket, vagy újhagymát ehettünk. Mondanom sem kell, reggelenként a sátrakba, ha valaki belépett, gyorsan kihátrált, mert azt hitte gázkamrába került.(sic)

Soha nem fogom elfelejteni azokat a meghitt beszélgetéseket, amelyekre a kis tábortűz körül ülve került sor. Legszívesebben a Mészáros tanár urat hallgattuk, mert kifogyhatatlan volt a nem maga által választott, kényszerű táborozása alatti, történetekből. Hallottuk, néha, hogy a sátorban a „táborparancsnok”, leteremtette. Mondta Neki, ha bajba nem akarsz kerülni Ferikém, ne traktáld a gyerekeket a rémtörténeteiddel. Hála az égnek Ö ezt nem fogadta meg, vagy inkább elengedte a füle mellett.

Úgy érzem el, kell még mondanom azt is, hogy az illemhelyet úgy alakítottuk ki, hogy ástunk egy jókora gödröt, majd levertünk négy akácfa cölöpöt, és arra he-

lyeztük a „pihenő helyet”. Vigyázni kellett, hogy a lábát ne lóbálja az ember, mert a papucs, könnyen a mélyben kötött ki.

Minden nap délelőtt, délután fürdés a szabad strandon, ami pár száz méterre volt. Végtelen fejpárbajok a vízben, és talán két alkalommal hajókirándulás, ami egész napos volt. Akkor nekem sem kellett főznöm.

Soha el nem múló emlék marad, talán nem csak az én számomra ez a három hét. Nem tudom, miért nem nyert ismétlést, pedig a nyár hátralévő részében intenzív továbbképzésen vettem részt édesanyám tűzhelye mellett, azon megfontolásból, hogy a felmerülő igényeknek maradéktalanul eleget tudjak tenni. Ma már kevés a remény hogy kiderüljön. Bár ki tudja, lehet, hogy egyszer még megkérdezem drága osztályfőnökünket, Kati nénit, hátha az ő emlékeiben felbukkan valami.

Őszinte szívvel örülök, hogy volt egy ember Sebestyén tanár úr, aki vállalta a nem kevés munkával járó feladatot, hogy emléket állít szeretett egykori iskolánknak, és így nem múlik el nyomtalanul az ötven esztendő, amikor is számtalan jó szakember állt munkába, tudással felvértezve, és helyt is állt a maga területén.

Megjegyzés: A fentiekben leírtak nagyjából így történtek meg, de rég múlt idő akaratlanul is megszépít egyes dolgokat, ezért szíves elnézést kérek.

A fentieket mindenkinek jó szívvel ajánlom, akinek valaha is köze volt szeretett iskolánkhoz.

Oroszlány. 2008-03-23.

Mente Ferenc
Kriptás

Jó szerencsét !

Nem minden fa ,jó fa…

2006. július 22.

Elérkezett 53. szeptembere, a fiúk boldogan várták a napot, amikor megkezdődik az új iskolaév. Ami nagyon vonzóvá tette, hogy végre az újonnan elkészült iskolát birtokba vehetik. Lázas találgatások voltak, melyik lesz az osztályuk, hova is fognak még három évig járni. Nem sokáig kellett találgatni, mert az első tanítási napon, minden osztály ajtajára ki volt egy A-4-es lapra írva. Melyik osztály felségterülete.

Jelen esetben ez a második emelet jobb oldalán az utolsó előtti osztályt jelentette. Hamar birtokba vették a tantermet, mindenki oda ült ahova akart. Tehették, mert amíg az első osztályt negyvenötén elkezdték, a második évre csak harmincan maradtak. Az osztályban elfért volna simán a korábbi létszám.

Nem baj, több hely lesz, ami mindig jobb, mintha nem lenne.

Rövidesen beindult a gépezet, folyt rendben a tanítás. Azt hamar észrevették, hogy a második emeletre, hogy mi okból, nem jutottak fel a központi fűtés szerelői. Még nem nagyon foglalkoztak vele, de amikor kezdett hidegebbre fordulni az idő, egyre vastagabban öltöztek, mivel a teremben nem volt valami barátságos az időjárás. Az osztályfőnöknő is lassan nagy, hosszú kötött kabátban ült a katedrán. Valószínű, hogy megfelelő helyen ennek a hiányosságnak hangot is adott, mert egy hétfőn reggel az óra kezdésre azt vették észre, hogy kellemes meleg van az osztályban. A nagy helység közepe táján, állt egy jókora vaskályha, amiben vidáman pattogott a tűz. Jó kedvre derültek a fiúk, meg az előadást tartó tanárok is.

Lelkesedésük azonban nem tartott csak úgy tíz óráig, mivel a kályhában a tűz, ami fával volt megrakva, szép csendesen kialudt.

A fiúk megkeresték a pedellust, mert szerettek volna fát vinni az osztályba, hogy ismét jó időt varázsoljanak, ami nem lett volna nehéz feladat, ha van miből. A meglepetés akkor érte őket, amikor megtudták, hogy minden napra egy kosár fát engedélyezett az igazgató úr.

Tudták, hiába kérlelik az illetékest, számára az igazgató utasítása szentírás volt. Visszaérve az osztályba, jelezték a problémát. Sokáig nem tudtak beszélgetni, mert jött a következő óra, ami osztályfőnöki óra volt. Tudták, hogy az osztályfőnök kedveli az osztályát, -ez a szimpátia kölcsönös volt- abban bíztak, valamit ki fognak közösen találni.

Nem kell nagy tudomány, az egész óra ezzel a témával ment el. A szomorú csak az volt , hogy az osztályfőnök sem tudott érdemi megoldást javasolni. Ő is nagyon jól tudta, ha az igazgató egy kosár fát engedélyezett, abból több fa nem lesz. Persze ne írjuk le az osztályt, csacsiság lenne feltételezni, hogy ezek a fiúk, belenyugszanak a rájuk nézve sértő határozatokba.

Gondolták, ha nincs egyenes út, némi kitérővel, de célt lehet elérni. Nem is ők lettek volna, ha nincs egy épkézláb ötletük. Rövidtávra volt megoldás, ami abban merült ki, hogy az iskola területén még javában folyó építkezésről, minden olyan faanyagot összeszedtek, amit el lehetett égetni. Persze néha olyan anyagok is fűrész alá kerültek, amit az építők nem kifejezetten tüzelésre szántak. Mindegy jó idő volt az osztályban.

Tudja mindenki, nincs az a sok, ami egyszer el ne fogyna. Közeledett a karácsony, bizony egyre nehezebb volt, éghető anyagot találni. Az egyik műhely napon, amikor is az osztály gyakorlati munkán volt, valamelyik gyerek, valamilyem feladattal az iskola pincéjében járt. Jó szokás szerint mindenhova benézett, ahova be tudott jutni.

Nem sokára izgatottan jött, és fontoskodva ment azokhoz a fiúkhoz, akik általában a hangadók voltak. Volt belőlük egy pár, kreatív beállítottságú emberkék voltak.

Közölte velük a jó hírt, mit is talált. A főkolomposok hárman, odamentek az oktatóhoz, szeretnénk egy tíz percre beugrani az iskolába, kérték az engedélyt. Az oktató szerette a szorgalmas, ügyes gyerekeket, és természetesen hozzájárult, távozásukhoz. Csak ne túl sokáig maradjatok, nehogy szóvá tegye valaki. Szólt a fiúk után. Természetesen velük tartott a felfedezést tévő osztálytárs is.

Megérkeztek az alagsorba. Óvatosan szétnéztek, de mivel nem észleltek semmi mozgást, odamentek a pince egyik távolabbi sarkába , ahol a vasajtó állta útjukat. Abban az időben, nagyobb épületekben pinceajtót, csak megerősített kivitelűt volt szabad beépíteni, mivel háborús viszonyok között, minden pince légoltalmi célt is szolgált. Egy ilyen ajtót feszegetéssel kinyitni nem lehetett. A záró kallantyú rá volt fordítva, és méretes lakat lógott rajta. Már épen azon gondolkodtak, hogy fejbe verik a velük rossz tréfát űző osztálytársat, amikor az odalépett az ajtóhoz, megfogta a lakatot, egy erőteljes rántás, és a lakat kinyílt. A gazdája csak kamunak tette rá. Rosszul tette, mert ami nincs bezárva, oda beszabad menni. Legalább is ez volt a gondolatmenetük vége.

Ekként is cselekedtek. Kitárult a nagy vasajtó, és a felkapcsolt villany a mesék birodalmát tárta eléjük. A hosszú pince tele volt felaprított keményfával, pontosan olyan méretre vágva, ami az osztályban lévő kályhába bele illett. Nagyon megörültek. Gondosan visszazárták az ajtót, rányomták a lakatot, és mint aki jól végezte dolgát, mentek vissza a műhelybe.

Azzal tisztában voltak, valakihez tartozik a fa, nyilván nem magától került oda. Ez azonban nem volt kizáró tényező, hogy az iskola által okozott hiányosságokat ne lehessen, bizonyos mértékig orvosolni. Megszületett a haditerv. Kellett még egy kosarat szerezni, amivel a hátsó lépcsőházon keresztül –amit nem igen használt senki, fel lehetett vinni a tüzelőanyagot. Teljesen tisztában voltak vele, hogy a balkézről szerzett tüzelő miatt, szó érheti a ház elejét.

Kidolgozták a stratégiát. Minden nap két fiúnak a korábbi vonattal –ami csak fél óra volt-kellett kimenni Kenyérmezőre, hogy amíg nincs mozgás, a fát a hátsó lépcsőn, felvigyék az osztályba. Azt tudták, hogy nem lehet nekiállni, és az ajtótól kezdve hordani a fát, mert az hamar szemet szúrt volna valakinek, netán a tulajdonosnak.

Úgy volt szervezve, hogy a farakás elejét érintetlenül hagyva, beljebb kellett a kosarat megrakni, és így nem fog feltűnően fogyni a fa, a pincéből. Vidáman teltek a napok, elékezett a karácsony. Mindenki várakozással ment az egy hetes szünetre, reménykedve, hogy a Jézuska hoz valamilyen ajándékot.

Kinek hozott, kinek nem, hamar eltelt a szünet. Mindenki visszatért a kollégiumba, másnap kezdődött az iskola. A következő páros, a korábbi vonattal kiment, hogy beszerezze a prémiumtüzelőt.

Amikor az osztálytársak megérkeztek, két megnyúlt arcú társuk láttán, mindjárt tudták, hogy valami nem gömbölyű. Mi van? Kérdezték a fiúkat. Be volt zárva az ajtó, és egy papírlapra volt egy üzenet írva, „***Később találkozunk***”. Tudták, lebuktak, nincs több fa, de most nem a fa izgatta őket. Biztosak voltak benne, hogy az osztályfőnökük is fog kapni valami elmarasztalást, hiszen ő felel a mancsaft tevékenységéért.

Nem kellett túl sokat várni, megjött az osztályfőnök. Vészjósló tekintetét végighordozta az osztályon, felhúzott szemöldökkel kérdezte: Remélem nem maguk voltak a tettesek? Az osztály minden tagja tudta, nagy a baj, mert ha az osztályfőnök magázta őket, hihetetlenül mérges volt.

Mindenki csendben ült.

Na akkor másképp teszem fel a kérdést, egyenes választ várok: Ugye nem maguk lopták a fát az igazgató úr pincéjéből?

Az egyik főkolompos, mivel tudta, a tisztesség úgy kívánja, nem lehet hazudni, el kell mondani az igazat. Krákogott, köhécselt egyet, kettőt, és megszólalt:

Az a helyzet tanárnő kérem, mi fáztunk, mert amit adtak tüzelőt, az kevés volt egy egész délelőttre, az első emeleten ahol központi fűtés van jó idő volt mindig. Így aztán körülnéztünk, találtunk egy pincét, ami nem volt bezárva, és ott sok fa volt. Úgy gondoltuk, mi is az iskola tanulói vagyunk, miért kell nekünk fázni? Tudtuk, hogy nem egészen jó az eljárás, de a hideg nagyúr.

Természetesen, ami kárt okoztunk, megtérítjük az igazgató úrnak.

Ezzel leült.

Az osztályfőnök először nem nagyon kapott levegőt, de aztán a mérge is kissé csillapodott.

Fiúk, az igazgató úr azt mondta, maguk feltörték a pincét, és ez bizony lopást jelent.

A szóvivő ismét felállt, és már tudta, nem olyan forró a kása, mint ahogy megfőzték. Kati néni kérem, nem szívesen mondok tiszteletlenséget, de az igazgató úr nem mond igazat.

Az osztályfőnök megdöbbenve hallgatta a szószólót. Mi nem törtünk fel semmit. Az a lakat, ami az ajtóra volt téve, nem volt bezárva, mert rossz, így zárhatatlan volt. Ebből az következik, hogy mi nem alkalmaztunk erőszakot, csupán,- persze azt elismerem,- engedély nélkül mentünk be olyan helységbe, ahova nem volt engedélyünk a belépésre. Amit elmondtam azt az osztály minden tagja bizonyítani, tudja.

Pár másodpercig néma csend uralkodott az osztályban, de már látni lehetett az osztályfőnök arca sem volt olyan haragos, mint az elején.

Nehogy azt várják, hogy most azonosuljak a szövegükkel. Minden képen helytelenül jártak el. Nem engedhető meg, hogy önkényesen cselekedjenek. Azt el kell ismernem, némi okuk volt, nem akartak fázni. Azt is pozitívan értékelem, hogy vállalják a felelősséget. Na most megyek, jelentem az igazgató úrnak, hogy az én osztályom a tettes. Nehogy azt higgyék, megúszák büntetés nélkül. Egy röpke mosolyt láttak átfutni az arcán, amikor felállt a katedrán lévő asztaltól. Mindenki vidámabban nézett a távozó szeretett osztályfőnök után.

Nem kellett sokat várni, újra megjelent, és hivatalos ábrázattal mondta el a verdiktet:

Az igazgató úr tudomásul vette a bocsánatkérést, és elfogadta a kártérítésre vonatkozó ajánlatukat. Valószínű azért nem alkalmaz külön büntetést, mert elfogadta, a hidegre történő hivatkozásukat. Egyébként úgy saccolta, kb. tíz mázsa fát tulajdonítottak el a pincéjéből. Ezt a mennyiségű fát meg kell vennünk,, amibe én is beszállok, hiszen én is melegedtem a tűznél.. Az osztály minden tagja tele pofával vigyorgott, hiszen tudták, hogy az osztályfőnök nem helyeselheti a fa eltulajdonítását, de biztosan nem haragszik rájuk. Már némi cinkos mosolyt véltek felfedezni az arcán.

Na ezt megúsztuk, mondták a srácok. Figyeljetek, a Kati néni meg ki is segített minket, mivel tudtommal mi bocsánatot nem kértünk. Ezt Ő tette hozzá az osztály mentségére. Éljen az osztályfőnök, kiabálták a srácok. Nem valószínű, hogy hallotta, de Kati néni tudta, mert ennek sok jelét adta a társaság, hogy tűzbe mennének érte a fiai.

–Itt kívánom megemlíteni ,hogy a szeretet megnyilvánulásai közé tartozott, és ki-

sebb bonyodalmat is jelentett, amikor a pedagógus napi ünnepségen a zsibongóban ,az igazgató köszöntő szavai után, a diákok minden tanárnak egy csokor virágot adtak.

Kati néni egy egész fás kosár pünkösdi rózsát kapott, ami közel száz szál virágot jelentet t.- Nagyon boldog volt.

Egyszer, jóval később szóba került és elárulták Neki, hogy a kérdéses kosár virágot, az esztergomi temetőből lopták. Egy pillanatra meghökkent, de mást nem tehetett, mint megcsóválta a fejét.

- Visszatérve eredeti témánkhoz, eljött a tavasz, gondolták a srácok, illik az ígéretet beváltani. Meg kellett venni a fát. Pénzük volt, mert elég sok maszek munkát végeztek a műhelygyakorlat alatt. Már annyira jártasak voltak a forgácsolás, meg a hegesztés tudományában, hogy egy-egyszerűbb munkát elmertek vállalni, ami után mindig csurrant cseppent valami kis pénz. Elmentek a dorogi Tüzép telepre, ahol lehetett tűzifát kapni. Körülnéztek, és ahogy szemrevételezték a különböző faanyagokat, úgy döntöttek, hogy egy kis kanyart tesznek a favásárlásba. Volt ugyanis ott egy jó nagy rakás fűzfa rönk.

-A madár még nemrégen fütyült rajta- Gondolták, ezt megveszik, volt vagy húsz mázsa. A kajánság ott volt, hogy a fába, ha belevágta valaki a fejszét, majdnem spriccelt.,olyan nyers volt. Jót röhögve fizették ki, és mindjárt fuvarost is szereztek, aki elszállította a fát az iskola udvarára, a megadott helyre lerakta.

Másnap jelentették az osztályfőnöknek, teljesítették a kötelességüket, jelezze az igazgató úrnak. A nap folyamán jött a visszajelzés, az igazgató úr köszöni, meg van elégedve, csupán az a kérése, mivel az osztály felaprított fát tüzelt el, szíveskedjenek felvágni, és a helyére berakni.

A vigyor az arcokra fagyott. Tudták, törököt fogtak. Vagy három délután kínlódtak a fa felaprításával, mert a fűrész nagyon nehezen ment a nedves fában, a hasogatás még nehezebb volt, mert a fűzfa szálai minden felé csavarodnak. Ma már tudják, aki másnak vermet ás…stb.

Imposztorok . 2008.09.09.

Benne voltunk az őszben, az októberi időjárás akkor nem nagyon járt a diákok kedvébe. Az ebéd és a kötelező stúdium közötti két órát nem igen lehetett azzal tölteni, hogy kedvenc időtöltésünknek hódoljunk. Ami nem állt másból, mint abból, hogy a bazilika körül, de igazából többnyire a vár és a tanítóképző közötti parkban sétálgattunk, és ha alkalom nyílt a képzős lányokkal beszélgettünk.

Nem volt nehéz beszédbe elegyedni a lányokkal, mert az évek multán a sok diákbálban rengeteg ismeretség szövődött, ami minden képen elég volt, egy –egy jó ízű beszélgetésre. Ekkor 1954.-et írtunk. Szinte mindig lógott az eső lába. Nem nagy meggyőződéssel de azért a rossz idő ellenére is ki-kimentünk, mivel soha nem lehetett tudni mit hoz a szerencse.

Nálunk a kollégiumban folyt az élet, már munkák sem nagyon voltak. Az iskolában is ment a tanítás, és nagyon élveztük a műhely napokat, mivel az akkori körülményekhez képest igen jól felszerelt műhelyekben tudtuk elsajátítani a technikai tudni valókat. Valósággal élveztük, hogy mindig újabb és újabb dolgot ismertetnek meg velünk, oktatóink, akikre ma is meleg szívvel gondolok.

Nem emlékszem, milyen óra volt, de az biztos, hogy magyar vagy történelem. Ezt a két tantárgyat tanította nekünk az osztályfőnökünk, akit rajongással szeretett az egész banda. Ne vegyétek rossz néven az illetlen kifejezést. De a szó jó értelmében volt banda a közösségünk. Mindenben benne voltunk, és mindenért vállaltuk a felelősséget.

Szóval az ominózus órán, vagy talán az óra végén azt mondta a Kati néni, fiúk szeretnék maguktól egy kis szívességet kérni. Mindenki azonnal hegyezte a fülét, hiszen valamit kérni akar az osztályfőnök. Költözködés van a tanítóképző kollégiumában, szükség van egy pár darab szekrényre, ami a tetőtérben van raktározva.

Ezek kétajtós szekrények, a lányok nem bírják el, ezeket kellene levinni az alagsorba. Természetesen csak az volt a kérdés hány órára menjünk, és hányan. Elég lesz négy fő, Mente válassza ki őket, és este hét órára jöjjenek fel a főbejárathoz. A kollégiumigazgatóval én a többit megbeszélem. Habozás nélkül kiválasztottam a három embert. Nyilván olyanokat választottam, akik a legerősebbek voltak. A Lengyel Lajosra, és a Csesznák Sanyira határozottan emlékszem, de hogy ki volt a negyedik, talán a Kovács István, nem tudom, a lényegen nem változtat.

Eljött az este. Elindultunk a tanítóképző felé. Nem esett, de az idő kellemetlen ködös, nyirkos volt. Oda értünk a Fürdő szállóhoz. Az egyik kapualjból ránk szóltak: Szevasztok fiúk, mentek szekrényt szállítani? Persze hogy tudtuk ki a kérdező, nem más, mint Krajcsik Gyurka, akik ott laktak a Fürdő szállóval szemben. Elmegyek veletek, úgy sem voltam még abban a háremben. Jót nevettünk, mivel igen csak jó haverok voltunk mondtuk, Neki gyere.

Azt tudtuk, hogy a Kati néni szeme tágra fog nyílni, ha a Gyurkát meglátja, mivel vasággyal együtt sem nyomott ötven kilót. Amit azonban tudni kell, olyan feje volt, hogy a másik négy ember összesen nem tudott annyit a matematikáról, mint Ő. Egy –egy dolgozatírásnál teljesen mindegy volt, hogy hány sort jelölt ki a tanár, mivel a Gyuri tíz perc alatt megoldotta az összes feladatot. Aztán már csak azon múlt, hogyan jutottak a puskák a hátsó padokba.

Szóval csatlakozott hozzánk, és hamar odaértünk a kollégiumhoz. A Kati néni már várt bennünket. Felvezetett a nagy vörös márvány lépcsőházon keresztül a tetőtérbe. Na itt azért időzzünk egy kicsit. Az alagsorban, ahova a szekrényeket kellett lehozni, egy nagy szekrényszoba helyezkedett el. Ahogy mentünk felfelé, mintegy

gyönyörű tájkép úgy tárult elénk a „táj”. A sok csinos lány intézte a dolgát, ki lavórral a kezében mosni vitte a ruháit, ki a szekrényben rakott rendet, de ami a lényeg volt, nagy volt a nyüzsgés. Természetes nekünk azok a lányok tetszettek, akik egy tornanadrágban, pólóban feszítettek. A legtöbben melegítőben voltak. Kati néni felfelé menet meg is jegyezte, menjünk, mert kiesik a szemük.

Végre, vagy talán sajnos, fel értünk az emeletre. Hát a szekrények ott mosolyogtak ránk. Láttuk azonnal, hogy békebeli tiszta fa szekrények, mintha a furnért az iparban nem ismerték volna. Amikor az egyik szekrényt hanyatt döntöttük, és a négy sarkánál fogva megemeltük azt hittük a kollégium tetőszerkezete is a szekrényen van, oltári nehéz volt. Kiderült még az is, hogy talán a 48-as szabadságharc idején rakták oda föl a szekrényeket, mert szerény véleményem szerint mintegy két milliméter por volt mindegyik szekrényen.

Meg is jegyeztük Kati néninek, hogy úgy fogunk kinézni, mintha a bányából jöttünk volna ki. A másik, hogy a sok port, ha végig cipeljük a lécsőházban szépen fog minden kinézni. Nyilván való volt nem beszélünk félre. Jól van, üljenek le, majd hívok fel lányokat, akik a portalanítást elvégzik. Jött is egy pár lány, de amikor meglátták milyen porosak a szekrények, a lelkesedésük azonnal alább hagyott. Mi persze igyekeztünk úgy fordítani a szekrényeket, hogy hozzá férjenek.

Érdekes módon minden fiú mintha tüdőbajos lett volna, el kezdett köhögni. Mit törődtünk mi azzal, milyenek leszünk, az volt a cél a köhögéssel hogy a lányokra minél több port tudjunk fújni. Eleinte mérgesek voltak, de aztán mikor átláttak a szitán, vették a lapot. Őket sem érdekelte hogyan fognak kinézni. Egyik, másik a nagyon poros törlőruhával meglegyintette a fiúkat, akik felvették egy közepes bányarém ábrázatát.

Végre megkezdtük a szekrények szállítását. Meg kell mondanom, fél úton bizony meg kellett állni, mert irgalmatlan nehezek voltak. Négyen vittük a szekrényeket, a Gyurka meg csak asszisztált, meg kokettált a lányokkal. Végre elérkezett az a pillanat, amikor már csak egy szekrény volt hátra.

Elindultunk felfelé. A Krajcsik meg ballagott mögöttünk. Nem figyeltünk Rá, mert akkor biztosan megláttuk volna, miben sántikál. Elindultunk az utolsó szekrénynyel lefelé a viszonylag széles márvány lépcsőn. A lépcső olyan széles volt, hogy mellettünk el tudott menni bárki, aki gyorsabban haladt. Talán a fél úton jártunk, amikor egy éktelen durranás törte meg a csendet.

Pár méterre előttünk egy lány haladt, kezében valamilyen tálat tartott. A durranást fehér füst követte, és láttuk, amint a tál repül lefelé a szekrények tetejére. A szegény kislány szinte megbénult úgy megijedt. Mi is letettük a szekrényt, elösször meglepődve nézelődtünk, majd kitört a nevetés. Mi már tudtuk mi történt.

Mondanom sem kell, előkerült Kati néni, és sietve jött fel a lépcsőn. Szigorú arcot vágott, mert úgy nézett ki valóban mérges. Már megint mi történt? Hangzott a már elég jól ismert kérdés. A Gyurka azonnal kapcsolt, és meg adta a választ. Kati néni kérem, nekem esett ki a zsebemből egy kis anyag, amint a zsebkendőmet elővettem. Milyen anyag? A Péter bácsival kísérleteztünk, és nálam maradt egy csekély mennyiség.

Jellemző volt a Gyurkára, rögtön feltalálta magát. Tudta, hogy ha a Péter bácsira hivatkozik, nagy baj már nem lehet. A Péter bácsi –Domán Péter– Kémia tanár volt, és mellesleg csapta a szelet, a mi Kati néniknek. Az osztályfőnök kissé megenyhülve még annyit mondott igyekezzenek, aztán mielőbb tűnjenek el a szemem elől. Majd holnap beszélgetünk. Ezzel megfordult és elviharzott.

A Gyurka oda sompolygott hozzánk. Srácok baj van, még három csomagot ledobtam a lépcsőre, de nem tudom hova. Akkor már tudtuk nem lesz könnyű kima-

gyarázkodni. Felvettük a szekrényt, és megindultunk, lefelé. Mondtam a fiúknak, nyissák ki a szemüket, és ha meglátják a mintegy nagy babszem nagyságú selyempapírba csomagolt bombácskát, vegyék fel. Kettőt meg is találtunk, szerencsére nem lépett rá senki.

De a harmadik úgy eltűnt mintha a föld nyelte volna el. Nem voltunk nyugodtak, mert tudtuk amilyen a szerencsénk valaki rá fog lépni. Nem volt hiába való az aggodalom. Másnap, az egyik takarítónő lépett rá, és a nagy ijedségen kívül kiabált, mint akit nyúznak. Csinálva a felhajtást.

Nem akarok tippeket adni a mai fiataloknak, de elmondom, hogy a bombácska nem volt más, mint egy kis klórsavas kálium, meg vörösfoszfor keveréke. A kettő anyag a legkisebb dörzsölésre nagyot durran. Persze a Gyurka is megjárta. Az öccse ellopott tőle vagy négy –öt ilyen bombácskát, és bele tette a bőrnadrágja farzsebébe.

Amikor észrevette a hiányt, tudta, hogy az öccse a ludas. Kérdőre vonta. Amikor a Péter gyerek tagadott, és el akart futni, a Gyuri fenéken billentette. Az már csak hab a tortán, hogy pontosan a kis csomagokat rúgta meg. Egyenes következménye a dolognak, hogy a nagy robbanás a bőrnadrágot, rendesen kiszakította, és megégette a Péter fenekét.

Elég nehezen másztunk ki a balhéból, bár láttuk, hogy az osztályfőnök is valahol mulatott a történteken.

Végül is nem kell olyan unalmasan telni a napoknak. Mi igyekeztünk erről gondoskodni. Na persze nem tudatosan.

Jó szerencsét!

Mente Ferenc
Öreg diák

Az őstermelő, a cseresznye, meg a diákok….

2008. május 9.

Lejegyezte: Mente Ferenc

Ahogy májusban illik, arra ébredtünk, hogy a nap hét ágra süt. Öröm volt felkelni a kicsit zsúfolt hálószobában, mivel a többiek már elmentek, iskolába. Komótosan megmosakodtunk, felöltöztünk, aztán mentünk reggelizni. A kollégium Igazgatója most honorálta a sok segítséget, amit az elmúlt három évben tőlünk kapott. Lehetővé tette, hogy a végzős diákok, akik készültek az érettségire nyolc órakor mehettek reggelizni.

Minket már nem érdekelt a reggeli torna, és fel voltunk mentve minden olyan feladat alól, ami kis mértékben is korlátozta volna a mozgásterünket. Oda mentünk ahova akartunk, csupán egy dolog volt meghatározva, este kilencre bent kellett lenni a kollégiumba. Aki akart haza is utazhatott, de azt is be kellett jelenteni.

Mi négyen voltunk osztálytársak, akik együtt készültünk a nagy megmérettetésre. A módszerünk az volt, hogy a Hősök terén lévő kenyérboltban vettünk egy friss, meleg bucit, mellé csomagoltuk, kinek mi volt, -legtöbbször pecsenyezsír, esetleg egy kis szalonna, vagy kolbász- és nem hiányozhatott egy nagy csomag újhagyma sem. Aztán vállunkra vettük a táskákat, és irány a kis Dunapart.

Ott egy árnyékos fa alá letelepedtünk, és megkezdtük a tanulást. Az volt a módszerünk, hogy egy -egy tantárgy tételeit felosztottuk egymás között, azt kötelező volt kidolgozni. A kidolgozott tételt aztán a gazdája részletesen ismertette. Ha volt valami probléma, addig nem léptünk tovább, amíg megnyugtatóan nem tárgyaltuk meg. Hogy ez a módszer bevált, bizonyítja az, hogy mind a négyen „jó” eredménnyel érettségiztünk.

Miután körvonalaztam a kialakult szokásokat, had térjek a lényegre.

Mint korábban említettem, gyönyörű napsütésre ébredtünk. Valamelyikünknek eszébe jutott, ma délelőtt ne menjünk tanulni a Duna partra, helyette menjünk fel a Vaskapuhoz. Elég jól álltunk, megengedhettük magunknak, hogy egy kicsit lazítsunk. Az elhatározást tett követte. Melegítőbe bujtunk és úgy mentünk reggelizni. Elárulok egy „titkot”. Mi diákok szinte mindig éhesek voltunk.

Az elmúlt három évben bevett szokás volt, főleg ősszel, hogy vettünk egy bucit, és irány a Vaskapu. No nem a kirándulás élménye vonzott teljes mértékben bennünket, hanem a finom ízletes szőlőtőkék. Ha még nem ettél friss bucival édes szőlőt, amit a tőkéről szedtél le, próbáld meg testvér, nem fogsz csalódni. Nem kell a tatárjárásra gondolni. Egy-egy szép fürt szőlővel bőven megelégedtünk. Kárt soha nem okoztunk senkinek.

Bármilyen meglepően hangzik voltak a mélyút mellett olyan szőlősgazdák, akik szóltak, nem megyünk-e be hozzá egy kis szőlőre? Szívesen fogadtuk az invitálást, és akkor leülhettünk a nagy diófa alá az ácsolt asztalhoz, és ott fogyasztottuk el, beszélgetés közben a bucit a szőlővel. Volt olyan gazda, aki többször megvendégelt bennünket, és amikor a szüret közeledett, segítettünk Neki a hordók kiszállításában, karbantartásában.

Ezen a verőfényes reggelen is hasonló volt az elgondolásunk. Tudtuk merre van a legszebb nagy szemű ropogós cseresznye. Azzal is nagyon finom a buci. Ballagtunk felfelé a mélyútban, amikor egyik társunk felmutatott a magas partra. Egy nagyon szép formás, de nem túl nagy cseresznyefa állt ott. Gyönyörű nagy szemű cseresznye mosolygott ránk. Azt mondja a koma, megnézem, mennyire érett. Ezzel a bokrok ágaiba kapaszkodva felmászott a partoldalon. Letépett egy marékra való cseresznyét, és egyet-kettőt bekapott. Fiúk ez nagyon finom, jó ropogós, és édes is.

Tovább nem tudta folytatni a monológot, mert éktelen ordítás közepette futva közeledett feléje az „őstermelő”, vagyis a tulajdonos. Még most is belepirulok, pedig nem vagyok nagyon finnyás fickó, de amiket a tulajdonos kiabált, ha leírnám, valószínű kivágná a biztosítékot. A legfinomabb kifejezés, amivel minket illetett, a koldus fattyú volt. De aztán előkerültek a szótárából olyan kifejezések, amiket tényleg nem illik leírni.

Ez az ember valószínű nem így született, de alaposan képezte magát, a randa szavak elsajátításában. Nyilvánvaló nem akartunk konfliktust, ezért egy rövid vágtában feljebb futottunk a mélyúton. Ő nem látott bennünket, de az éktelen ordítozása, felverte a környéket. Mind ez még elment volna, de amikor az anyánkat kezdte szidalmazni, beleillesztve őket minden féle környezetbe, és prostitúcióval vádolta őket, betelt a pohár.

Nem árt ha tudjátok, abban az időben sok minden elhangzott a veszekedések hevében , de valakinek az anyját szidni, az főben járó bűn volt, és nagyon kemény pofonok, súlyosabb esetben rúgások kíséretében térítették az elkövetőt észhez.

Tudtuk, hogy testi fenyítést nem alkalmazhatunk, de már forgott az agyunk, hogyan bosszuljuk meg az aránytalan sérelmeket.

Elment a kedvünk a cseresznye-bucipárosítástól. Haza ballagtunk. Még ebéd után is rossz volt a kedvünk. Nem voltunk hozzászokva ennyire ordenáré viselkedéshez. Délután kimentünk a Duna partra, de nem tanulni, akkor már forrt bennünk a méreg, mert egymást is hecceltük. Szóltunk még egy pár osztálytársunknak, és miután elmondtuk a történteket benne voltak, hogy leckét adjunk az „őstermelőnek”.

Nagyon egyszerű volt a stratégia. Pár napot vártunk, amíg lecseng a dolog. Miután nem volt messze, minden nap valaki elment megnézni hogy áll a fa.

Talán három vagy négy nap telt el, amikor este rendesen beborult, és elkezdett esni az eső. Tudtuk eljött a mi időnk. Vacsora után összeszedtük a fiukat, és megbeszéltük, hogy meglátogatjuk a „barátunkat”. Mindenki bakancsot húzott, felvette azt a ruhát, amibe, a bányába szoktunk menni, dolgozni. A konyhásoktól elkértem a két nagy ruháskosarat, amiben a kenyeret szokták kitenni.

Az aznapi nevelőtanár Domán Péter volt. Nagyon jóban voltunk Vele, miután udvarolt a mi osztályfőnökünknek. Beavattuk a tervbe, és kértük, arra az időre, amíg kilógunk a kollégiumból, foglalja el magát. Csak vigyázzatok amice, le ne bukjatok. Jött még a jó tanács. Tíz óra elmúlt, és elindult a kis csapat. Az eső csak úgy ömlött, egy lélek nem mászkált az utcán. Mivel a közvilágítás gyakorlatilag teljesen hiányzott, a mellékutcákban, nyugodtan ballagtunk a cél felé.

Nem telt bele fél óra odaértünk. A szakadó eső meg a mélyút földig lógó bokrai, kicsit felidézte bennünk az indián történetek légkörét. Óvatosak voltunk. Az egyik gyerek, felment vagy ötven métert, és felmászott a partoldalon, hogy megnézze, nem virraszt-e valaki a présháznál. Visszajött, és jelezte tiszta a levegő. Amikor végignéztünk rajta, majdnem hangosan nevettünk. Nem sokat láttunk a nagy sötétség és az eső miatt, de tiszta sár volt. Azt ugyanis nem kalkulálták az ifjú mohikánok, hogy a mélyút meredek fala tiszta agyag, ebből egyenesen következett, hogy az esőtől szinte megmászhatatlanná vált.

Tanulva a barátunk kárán, feljebb mentünk, egészen addig, amíg könnyedén egy lépcsőn fel tudtunk menni a szőlő közé.

A formás kis fáról vagy fél óra alatt a cseresznye kétharmadát leszedtük. Vigyáztunk, nehogy ágakat törjünk le. Amikor végeztünk, egy rajzszeggel A4-es méretű rajzlapot tűztünk a fa törzsére, melyre betűsablonnal következő szöveget írtam:

Jövőre adjon az Isten többet, hogy Neked is maradjon, csúnya szájú bunkó!

Aztán ahogy jöttünk úgy el is mentünk. Volt éjfél mire bekopogtunk a kollégium ajtaján. Péter bácsi már egy kicsit ideges volt. De mikor a két kosár cseresznyét meglátta, felderült az arca. Mi a cseresznyét levittük a konyha alatti pincébe, mert úgy gondoltuk a vizes cseresznyét nem szabad enni, mivel árt az egészségnek.

Két nap múlva, a hideg vacsora mellé mindenki kapott egy kistányér cseresznyét. A baj csak az volt, nem láthattuk hogyan őrjöngött az „őstermelő”. Mi csak segíteni akartunk, ne repedjen az esőben ki a cseresznye……